

Dariusz Adamczyk, Skarżysko-Kamienna prof. UJK

RELEKTURA PSALMU 118 W EWANGELIACH SYNOPTYCZNYCH

Wszyscy synoptycy zamieszczają w Ewangeliach kanonicznych starotestamentalne cytaty z Psalmu 118. Owe cytaty dotyczą następujących wersetów: „Kamień odrzucony przez budujących stał się kamieniem węgielnym. Stało się to przez Pana: cudem jest w oczach naszych” (Ps 118,22 n) oraz „O, Panie, wybaw! O, Panie, daj pomyślność! Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie!” (Ps 118,25 n).

Psalm 118 jest świątecznym hymnem dziękczynnym pochodzenia liturgicznego. W jego treści zawarte jest uwielbienie *hesed* i *tob* – łaskawości i dobroci Boga Jahwe. Rzeczownik *hesed* często występuje w Starym Testamencie. Oznacza dobroć, życzliwość, wierność, łaskawość, pomoc okazywaną potrzebującemu. W odniesieniu do Boga, rzeczownik ten służy do oznaczenia Jego dobroci i wiernej miłości¹. *Hesed* Jahwe trwa na wieki (por. Ps 118,1-4). Oznacza ona pomoc dla tych, którzy Mu zaufali i należą do Jego ludu. Hebrajski wyraz *tob* jest synonimem *hesed* i oznacza dobroć Boga dla potrzebujących. Jest to naczelną ideą tego hymnu².

Psalm 118 zawiera różne części składowe. Pierwsze cztery wersety są wezwaniem do czcicieli Jahwe, aby uwielbiali Jego dobroć i łaskawość. Dalej znajduje się opowiadanie o okazanej przez Boga łaskawości (ww. 5-21). W trzeciej części autor zamieszcza różne głosy przestróg, zachęt, prośb, błogosławieństw, wyznań, odpowiedzi (ww. 22-29). Jest to dziękczynienie jakiejś społeczności. Ma ono charakter publiczny. W tej ostatniej części Psalmu zaczynają się wypowiadać osoby uczestniczące w liturgii dziękczynnej. Wyrażają one zdumienie nad ekonomią zbawczą Boga Jahwe³.

¹ Por. J. Czerski, *Pojęcie hesed w Starym Testamencie (stan badań)*, RTK 1 (1983), s. 103-116; J. Kudasiewicz, *Ewangelie synoptyczne dzisiaj*, Ząbki 1999, s. 318 n.

² Por. S. Łach, *Księga Psalmów. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz – Ekskursy*, Poznań 1990, s. 497; D. Adamczyk, *Starotestamentalne cytaty w Ewangelii według świętego Mateusza i ich zastosowanie w aktualnych polskich podręcznikach do katechizacji. Studium biblijno-katechetyczne*, Kielce 2006, s. 129.

³ Por. A. Strus, *Śpiewajcie nam pieśni Syjonu (Księga Psalmów)*, w: *Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych*, t. 7: *Pieśni Izraela*, red. J. Frankowski, Warszawa 1988, s. 67; S. Łach, *dz. cyt.*, s. 494 nn; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 129.

1. Kamień odrzucony przez budujących (Ps 118,22 n)

Wszyscy trzej synoptycy cytują słowa „Kamień odrzucony przez budujących stał się kamieniem węgielnym” (Ps 118,22) w ramach przypowieści o przewrotnych rolnikach (Mt 21,42; Mk 12,10; Łk 20,17). W wersecie 22 psalmista porównuje się do kamienia używanego przy wznoszeniu budowli. Jest on jakby wydany na śmierć. Budujący odrzucili go, ponieważ wydawał im się nieprzydatny, nieużyteczny. Jednak ten „Kamień odrzucony przez budujących stał się kamieniem węgielnym” (Ps 118,22). Wbrew ich mniemaniom, staje się on kamieniem węgielnym, czyli podstawą budowli, najistotniejszym kamieniem narożnikowym, podtrzymującym całą budowlę. Może to być również zwornik łuku, czyli ostatni kamień znajdujący się na styku dwóch półłuków⁴. Ta symbolika pochodzi z Iz 28,16, gdzie czytamy: „Przeto tak mówi Pan Bóg: «Oto Ja kładę na Syjonie kamień, kamień dobrany, węgielny, cenny, do fundamentów założony. Kto wierzy, nie potknie się [...]»” (por. też Za 3,9; 4,7). Ta symbolika jest często stosowana także w Nowym Testamencie (por. Mt 21,42; Dz 4,11; 1Kor 3,11; Ef 2,20; 1P 2,7 n)⁵.

Ta metafora zawiera przesłanie, że przeznaczony na śmierć, może cieszyć się życiem. Tylko Bóg może tego dokonać. Psalmista wyraża to w słowach: „Stało się to przez Pana: cudem jest w oczach naszych” (Ps 118,23). Pobożny lud ośmielony łaską wyświadczoną psalmiście, zwraca się do Boga z prośbami, aby zawsze spieszył z pomocą i łaskawością (por. Ps 118,25). Jahwe może obdarzyć łaskawością, ponieważ jest prawdziwym Bogiem⁶.

W czasach Jezusa, w tradycji żydowskiej ten Psalm należał do tak zwanego małego hallelu⁷. Recytowano go w każde doroczne święto. W czasie spożywania Paschy ten Psalm śpiewano podczas picia czwartego kielicha. To właśnie ten hymn z Psalmu 118 odśpiewał Chrystus z Apostołami, po czym wyszli z Ostatniej Wieczerzy w kierunku Góry Oliwnej (por. Mt 26,30; paral.). To właśnie wówczas Ps 118 otrzymał szczytowe swoje znaczenie, gdy Chrystus w najważniejszej chwili swego życia miał okazać *hesed* swego Ojca do ludzi. Jezus Chrystus był tym kamieniem węgielnym, który odrzucili budowniczo⁸. Przypomina o tym święty Piotr w mowie przed Sanhedrynem: „On jest kamieniem, odrzuconym przez was budujących, który stał się głowicą węgła” (Dz 4,11). Zwraca na to uwagę również w 1P 2,4 n⁹.

Synoptycy wkładają w usta Jezusa, głoszącego przypowieść o przewrotnych rolnikach, słowa Ps 118,22: „Właśnie ten kamień, który odrzucili budujący, stał się głowicą węgła” (Mt 21,42; Mk 12,10; Łk 20,17). Ewangelisci: Mateusz i Marek

⁴ Por. S. Łach, *dz. cyt.*, s. 496.

⁵ Por. H. Langkammer, *Ewangelia według św. Marka. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz*, Poznań-Warszawa 1977, s. 275.

⁶ Por. S. Łach, *dz. cyt.*, s. 496; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 130.

⁷ Por. A. Tronina, *Teologia Psalmów*, Lublin 1995, s. 178 n.

⁸ Por. S. Łach, *dz. cyt.*, s. 497.

⁹ Por. D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 130.

podają je łącznie z werselem Ps 118,23: „Pan to sprawił, i jest cudem w naszych oczach” (Mt 21,42; Mk 12,11). Kontekstem bliższym omawianych słów jest przypowieść o przewrotnych rolnikach (por. Mt 21,33-46; Mk 12,1-12; Łk 20,9-19). Izrael jest w niej przyrównany do winnicy. Bóg jest jej właścicielem i troszczy się o nią. Zgodnie z wolą gospodarza bezpośrednia troska o uprawę winorośli przypadła ludziom. Ci ostatni byli zobowiązani zwracać mu część plonów. Była to opłata za dzierżawę. Sami też czerpali dochody z winnicy¹⁰

Dzierżawcy okazali się jednak wyjątkowo nieuczciwi. Dali tego szczególny wyraz w tym, jak potraktowali wysłanników, przybyłych po należną właścicielowi zapłatę. „Ale rolnicy chwycili jego sługi i jednego obili, drugiego zabili, trzeciego zaś ukamienowali” (Mt 21,35; por. Mk 12,3-5; Łk 20,10-12). Cierpliwy gospodarz posyła innych, jednak i tych potraktowali tak samo (Mt 21,36; Mk 12,5). Wtedy właściciel postanawia posłać swego syna, ufając, że jego uszanują. Jednak i tym razem przewrotni rolnicy okazują się niegodziwcami. Pozbawiają życia dziedzica. Myślą, że gdy pozbędą się dziedzica, to im przypadnie w udziale winnica (Mt 21,38 n; Mk 12,6-8; Łk 20,13-15). W tym momencie Jezus stawia słuchaczom pytanie: „Kiedy więc właściciel winnicy przyjdzie, co uczyni z owymi rolnikami?” (Mt 21,40; por. Mk 12,9; Łk 20,15). Właściciel wytraci takich rolników, winnicę zaś odda innym¹¹ (Mt 21,41; Mk 12,9; Łk 20,16). Dłuższą odpowiedź na to pytanie znajdujemy u Mateusza. Dodaje on, że rolnicy, którym właściciel odda winnicę, będą dobrze pracować i bez oporów oddawać plon we właściwym czasie (Mt 21,41). Marek nie notuje żadnej reakcji słuchaczy Jezusa. Łukasz natomiast pisze, że zawołali oni wtedy: „Nie, nigdy!” (Łk 20,16)¹²

W tej części przypowieści pojawia się temat kamienia węgielnego odrzuconego przez budujących. Jezus przytacza słowa Ps 118,22. Według Mateusza dodaje też: „Dlatego powiadam wam: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoce” (Mt 21,43). Ten naród symbolizuje te wszystkie narody pogańskie, które wejdą w skład nowego ludu Bożego i będą poddane woli Bożej¹³ W przypowieści o przewrotnych rolnikach została przedstawiona krytyka niewiernego Izraela. Ewangeliści wyraźnie wskazują, iż Jezus nawiązuje w tej przypowieści do Izajaszowej perykopy o winnicy (por. Iz 5,1-7). Cała ta pieśń jest alegorią opisującą wywyższenie Izraela, niewdzięczność i niewierność tego narodu,

¹⁰ Por. tamże.

¹¹ Por. K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *Komentarz Praktyczny do Nowego Testamentu*, t. 1, Poznań-Kraków 1999, s. 127 n; S. Mędała, „Królestwo Boże będzie wam zabrane” (Mt 21,34). *Przypowieść o sprzeniwierczych dzierżawcach (Mk 12,1-12 i par.)*, CT 2 (2000), s. 9 nn; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 131.

¹² Por. K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak *dz. cyt.*, t. 1, s. 386.

¹³ Por. E. Szymanek, *Wykład Pisma Świętego Nowego Testamentu*, Poznań 1990, s. 121; R. Fabris, *I pagani in Matteo (Mt 21,43)*, „Parola spirito e vita” 27 (1993), s. 115; S. Grasso, *Il Vangelo di Matteo*, Roma 1995, s. 506 nn; J. Radermakers, *Lettura pastorale del vangelo di Matteo*, Bologna 1997, s. 285 n; S. Fausti, *Una comunità legge il Vangelo di Matteo, volume secondo (cc. 13-28)*, Bologna 1999, s. 429 n.

a także karę za jego postępowanie. Winnica w tej alegorii oznacza oblubienicę, którą jest Izrael. Oblubieńcem jest sam Jahwe, który wiąże się ze swoim narodem. Ta symbolika była dobrze znana ludziom w Starym Testamencie (por. Ps 18,9 nn; Jr 2,21; 12,10)¹⁴

Prorok Izajasz ubolewa, że nie wydaje ona właściwych owoców (por. Iz 5,2-5). Wówczas Bóg, właściciel winnicy podejmuje decyzję, aby wykarczować i spalić nieużyteczne winorośle. Jezus nawiązuje w swojej przypowieści do tych obrazów ze Starego Testamentu¹⁵. Sąd czeka wprawdzie całą ludzkość, ale przypowieść jest przede wszystkim adresowana do narodu wybranego. Karą dla Izraelitów będzie odebranie im królestwa Bożego. A następnie oddanie go w ręce ludu, który wyda jego owoc. Mamy tu do czynienia z uniwersalizmem zbawczym, którego początki sięgają już niektórych tekstów Starego Testamentu¹⁶

W omawianej przypowieści ewangelicznej u Mateusza i u Łukasza powtarza się temat kamienia w formie przestrogi: „Kto upadnie na ten kamień, rozbije się, a na kogo on spadnie, zmiążdży go” (Mt 21,44; Łk 20,18). Daje się tu zauważyć związek, na który wskazuje idea kary. Nieuczciwi dzierżawcy zostaną wytraceni. Tak też rozbije się o kamień każdy, kto na niego upadnie. Kamień zmiążdży też każdego, na kogo spadnie. Jest on przyczyną zguby dla tych, którzy go odrzucili. Marek Ewangelista nie podaje tej przestrogi. Jednak sens przypowieści jest oczywisty, jednakowy u wszystkich trzech synoptyków. Uczni w Piśmie i faryzeusze zrozumieli, że to oni są niegodziwymi dzierżawcami winnicy Pańskiej¹⁷

Znaczenie kamienia węgielnego jest pierwszoplanowe. Spełnia on funkcję najsilniejszego elementu w całej budowlu, a niekiedy także rolę wiązadła całej konstrukcji dachowej. Teraz pozostaje niewykorzystany. Stał się narzędziem kary. Kamień, którym jest Jezus Chrystus, został odrzucony przez żydowskich przywódców. To oni zostali tu nazwani niefortunnymi budowniczymi. Jednakże to ten Kamień będzie najważniejszym elementem w budowie królestwa Bożego. Wymowa obrazu zastosowanego przez Jezusa jest dla słuchaczy oczywista. Ten, kto nie wierzy w Jezusa i odrzuca Jego posłannictwo, zginie. Aluzje Jezusa były tak wyraźne, że „Arcykapłani i faryzeusze, słuchając Jego przypowieści, poznali, że o nich mówi” (Mt 21,45; por. Mk 12,12; Łk 20,19). Wtedy podejmują decyzję, żeby Go pojąć. Jednak obawiali się tłumów ludzi, którzy uważali Jezusa za proroka (Mt 21,46; Mk 12,12; Łk 20,19)¹⁸

¹⁴ Por. F. Gryglewicz, *Ewangelia według św. Łukasza. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz*, Poznań-Warszawa 1974, s. 301; J. Kudasiewicz, *Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoc (Mt 21,43)*, RT 1 (1994), s. 79; L. Stachowiak, *Księga Izajasza I. 1-39. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz*, Poznań 1996, s. 154 n; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 131.

¹⁵ Por. E. Szymanek, *dz. cyt.*, s. 121.

¹⁶ Por. L. Stachowiak, *dz. cyt.*, s. 155 n; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 128; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 131.

¹⁷ Por. K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak *dz. cyt.*, t. 1, s. 386.

¹⁸ Por. tamże, s. 128; F. Gryglewicz, *dz. cyt.*, s. 303; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 132.

Puentą przypowieści jest nie tyle wymierzenie kary przewrotnym dzierzawcom, ile wywyższenie zabitego syna. Ta myśl zawarta jest w cytacie z Ps 118,22. Słowa te nadają przypowieści orientację chrystologiczną. Jezus został tu ukazany jako moment decydujący w historii zbawienia. Dokonało się to poprzez Jego śmierć i zmartwychwstanie. Odrzucony kamień, który stał się kamieniem węgielnym, oznacza początek nowej budowy¹⁹

2. Błogosławiony przychodzący w imię Pańskie (Ps 118,25 n)

Drugi cytat z Psalmu 118 w Ewangeliach synoptycznych dotyczy słów: „Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie!” (Ps 118,26). Wszyscy trzej synoptycy cytują te słowa w ramach perykopy o uroczystym wjeździe Jezusa do Jerozolimy (Mt 21,9; Mk 11,9; Łk 19,38). Oprócz tego zaś ewangeliści: Mateusz i Łukasz zamieszczają je również we fragmencie dotyczącym ubolewania Jezusa nad Jerozolimą (Mt 23,39; Łk 13,35).

Uroczysty wjazd Jezusa do Jerozolimy opisują wszyscy trzej ewangeliści. W Ewangelii Mateusza czytamy: „Hosanna Synowi Dawida! Błogosławiony Ten, który przychodzi w imię Pańskie! Hosanna na wysokościach!” (Mt 21,9). Podobnie u Marka: „Hosanna! Błogosławiony Ten, który przychodzi w imię Pańskie! [...] Hosanna na wysokościach!” (Mk 11,9 n). Te słowa zostały zaczerpnięte z Ps 118,25 n. Łukasz zaś podaje: „Błogosławiony Król, który przychodzi w imię Pańskie!” (Łk 19,38). U Mateusza i u Marka występuje słowo „Hosanna”. W Ps 118,25 natomiast czytamy: „O, Panie, wybaw! O, Panie, daj pomyślność”. Zawołanie „hosanna” oznacza „więc zbaw”, „zbawże”, „o wybaw”. Źródłosłowem tego okrzyku jest forma czasownikowa hebrajskiego *hoszi 'a-nna* z Ps 118,25. W swoim brzmieniu to słowo nie było dla nikogo obce. Termin „hosanna” był znany ze starożytnych formuł liturgicznych²⁰

Tekst z Ps 118,26 brzmi: „Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie! Błogosławimy wam z domu Pańskiego”. Jest to kapłańskie błogosławieństwo w ramach uroczystości liturgicznych. Stanowi ono odpowiedź na prośby z wersetu 25. W Ewangeliach synoptycznych te słowa wykrzykują ludzie, jako aklamację na cześć Jezusa, którego uznają za Mesjasza. Ma to miejsce podczas Jego uroczystego wjazdu do Jerozolimy (por. Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Łk 19,29-40)²¹

Jezus wjeżdżał do Jerozolimy na osiołku (Mt 21,7; Mk 11,7; Łk 19,33). Przez ten szczegół autorzy chcą podkreślić, że Jezus jest pokornym Mesjaszem. To król pełen prostoty i ubóstwa. On wskrzesza osobowość wielkich mężów i królów Izra-

¹⁹ S. Mędała, *art. cyt.*, s. 24 n; H. Muszyński, *Chrystus – Fundament i kamień węgielny Kościoła w świetle pism qumrańskich*, Warszawa 1982, s. 75; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 132.

²⁰ Por. A. Strus, *art. cyt.*, s. 67; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 123; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 132.

²¹ Por. H. Langkammer, *dz. cyt.*, s. 258 nn; S. Fausti, *dz. cyt.*, s. 408; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 133.

ela (por. Rdz 49,10 n; Sdz 5,10; 10,4; 2Sm 19,27; 1Krl 1,33). Warto również zauważyć, że pobożni faryzeusze oczekiwali na Mesjasza, który przez swoją pokorę odniesie zwycięstwo i będzie odnowicielem chwały narodowej²²

Mateusz i Marek wspominają o gałęziach z drzew (por. Mt 21,8; Mk 11,8), które ludzie spontanicznie łamali, potrząsali nimi, dając w ten sposób wyraz swojej radości. Tylko Łukasz podaje zwięzłą informację o cudach, których Bóg dokonał przez Jezusa. Stały się one powodem chwalebnych okrzyków na cześć Jezusa. Tłumy głośno wołają, uznając w Jezusie króla mesjańskiego. Według Łukasza tłumy wołają: „Błogosławiony Król...” (Łk 19,38)²³ U Mateusza świadczy o tym dodatek w wersecie 9 o synu Dawida: „Hosanna Synowi Dawida!” U Marka zaś słowa: „Błogosławione królestwo ojca naszego Dawida, które przychodzi” (Mk 11,10). Tych słów nie znajdujemy w Ps 118,25, z którego zaczerpnięte zostały słowa wołania tłumów. Okrzyk ten wyraża ideę mesjańskiego królowania Jezusa²⁴. Tylko u Marka Dawid zostaje określony jako „nasz ojciec” W ten sposób w Starym Testamencie i w judaizmie był określany zwykle Abraham. W okresie oczekiwań mesjańskich uwaga była skoncentrowana na potomka Dawida i związane z nim przyszłe królestwo sprawiedliwości. Przyjście Jezusa stanowi nadejście zbawczej ery²⁵

Uroczysty wjazd do Jerozolimy odbył się na pięć dni przed śmiercią Jezusa. Dopiero wtedy Jezus zezwolił na okazanie publicznego entuzjazmu wobec siebie. Jest to jedyny taki przypadek. Sam wjazd, mimo rozgłosu, musiał być jednak dosyć skromny. Świadczy o tym brak zainteresowania się nim władz rzymskich. A wiadomo, jak bardzo były one wrażliwe na tego typu manifestacje²⁶ Tylko Łukasz w zakończeniu swego opisu zamieszcza szczegół, którego nie podają pozostali Ewangelisci. Podczas gdy tłumy entuzjastycznie witają Jezusa, faryzeusze domagają się od Jezusa: „Nauczycielu, zabroń tego swoim uczniom!” (Łk 19,39). Jezus zaś w odpowiedzi oświadcza: „Powiadam wam: Jeśli ci umilkną, kamienie wołać będą” (w. 40). A zatem Jezus nie tylko aprobował owe okrzyki tłumów, które uważały Go za Króla, który przychodzi w imię Pańskie, ale wyraźnie sobie tego życzył. Odpowiedź Jezusa jest wyrazem Jego świadomości mesjańskiej. To On spełnia mesjańskie przepowiednie²⁷

²² Por. H. Langkammer, *dz. cyt.*, s. 260; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 123; E. Szymanek, *dz. cyt.*, s. 145; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 133.

²³ Por. K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak *dz. cyt.*, t. 1, s. 383.

²⁴ Por. R. Bartnicki, *Prorok z Nazaretu w Galilei (Mt 21,11)*, RBL 4-5 (1972), s. 214; J. Homerski, *Ewangelia według świętego Mateusza. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz*, Poznań-Warszawa 1979, s. 285 n; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak *dz. cyt.*, t. 1, s. 230.

²⁵ Por. H. Langkammer, *dz. cyt.*, s. 260.

²⁶ Por. K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak *dz. cyt.*, t. 1, s. 122; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 133.

²⁷ Por. F. Gryglewicz, *dz. cyt.*, s. 295 nn; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 383.

Mateusz zaznacza, że przybycie Jezusa do Jerozolimy wywarło wielkie wrażenie wśród mieszkańców: „Gdy wjechał do Jerozolimy, poruszyło się całe miasto” (Mt 21,10a). Ewangelista używa określenia *eseison*. W języku greckim tym czasownikiem oznaczano również trzęsienie ziemi (por. Mt 8,24; 24,7; 27,51.54; 28,2.4). W wersecie 10 pojawia się pytanie: „Kto to jest?” W kontekście przerażenia tłumów, można je odczytać jako znak niechęci i niezadowolenia z przybycia Jezusa. Tłumy odpowiadają: „To jest prorok, Jezus z Nazaretu w Galilei” (Mt 21,11). Ta odpowiedź wygląda na wołanie świadków, którzy znają Jezusa i wiedzą kim On jest. To głos Kościoła, który daje świadectwo o Chrystusie. Świadkowie widzą w Nim proroka zapowiadanego przez Mojżesza (por. Pwt 18,15.18). Na Nim wypełnią się starotestamentowe proroctwa²⁸

Słowa z Ps 118,26 zacytowane zostały też przez ewangelistów: Mateusza i Łukasza w perykopie dotyczącej ubolewania Jezusa nad Jerozolimą (Mt 23,39; Łk 13,35). Ewangelisci wkładają je w usta Jezusa. Perykopa o Jerozolimie (Mt 23,37-39; Łk 13,34-35) przedstawia obraz ptaka, osłaniającego swoimi skrzydłami pisklęta, zaczerpnięty ze Starego Testamentu (por. Ps 36,8; Iz 31,5). Oznacza on dobroć, troskliwość i opiekę Boga. Tak Jezus chciał zgromadzić mieszkańców Jerozolimy. Oni jednak nie chcieli. „Jeruzalem, Jeruzalem! Ty zabijasz proroków i kamienujesz tych, którzy do ciebie są posłani. Ile razy chciałem zgromadzić twoje dzieci, jak ptak swe pisklęta zbiera pod skrzydła, a nie chcieliście” (Mt 23,37; por. Łk 13,34)²⁹

Jezus zapowiada opuszczenie nie tylko świątyni, ale i całego miasta przez Boga. Jest ono nazwane domem. W Ewangelii Mateusza autor pisze: „Oto wasz dom zostanie wam pusty” (Mt 23,38). U Łukasza zaś: „Oto dom wasz tylko dla was pozostanie” (Łk 13,35). Oznacza to, że to miasto przestanie być domem Bożym. Bóg przestanie się nim opiekować. Będzie ono mieszkaniem tylko ludzi. Potwierdzeniem prawdy, że Bóg opuścił Jerozolimę, będzie jej zburzenie. Także Jezus opuszcza Święte Miasto. Bóg w osobie Jezusa pojawi się tam dopiero przy końcu świata. Sam mówi: „Nie ujrzycie Mnie odtąd, aż powiecie: Błogosławiony, który przychodzi w imię Pańskie” (Mt 23,39; por. Łk 13,35). Wtedy przybędzie w grozie i majestacie Najwyższego Sędziego³⁰. Jak wynika ze słów Jezusa, wyrażenie z Ps 118,26 ma jednoznacznie sens mesjańsko-eschatologiczny. Jak już wiele razy w historii zbawienia, Izraelici doświadczą miłosierdzia Bożego, gdy uznają Mesjasza, którego odrzucili. Słowa te są zapowiedzią ostatecznego tryumfu Jezusa³¹

²⁸ Por. E. Szymanek, *dz. cyt.*, s. 145; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 123; S. Grasso, *dz. cyt.*, s. 486 nn; J. Radermakers, *dz. cyt.*, s. 281 n; D. Adamczyk, *dz. cyt.*, s. 133 n.

²⁹ Por. F. Gryglewicz, *dz. cyt.*, s. 254; K. Romaniuk, A. Jankowski, L. Stachowiak, *dz. cyt.*, t. 1, s. 140; J. Radermakers, *dz. cyt.*, s. 296.

³⁰ Por. E. Szymanek, *dz. cyt.*, s. 140; S. Grasso, *dz. cyt.*, s. 534 nn; S. Fausti, *dz. cyt.*, s. 470.

³¹ Por. F. Gryglewicz, *dz. cyt.*, s. 254; J. Homerski, *dz. cyt.*, s. 309; V. Fusco, *La invettiva e il lamento (Mt 23,1-39)*, „Parola spirito e vita” 21 (1990), s. 171; J. Kudasiewicz, *art. cyt.*, s. 84.

Podsumowanie

Cytaty z Psalmu 118 w Ewangeliach synoptycznych dotyczą osoby Jezusa Chrystusa. W ramach przypowieści o przewrotnych rolnikach (cytat z Ps 118,22 – zawarty w: Mt 21,42; Mk 12,10; Łk 20,17) i w perykopie dotyczącej ubolewania Jezusa nad Jerozolimą (cytat z Ps 118,26 – zawarty w: Mt 23,39; Łk 13,35) słowa z Psalmu 118 wypowiada sam Jezus. Natomiast w perykopie dotyczącej uroczystego wjazdu Jezusa do Jerozolimy słowa z Ps 118,26 wypowiadają tłumy (por. Mt 21,9; Mk 11,9; Łk 19,38). W kontekście ewangelicznym słowa Psalmu 118 stanowią realizację zapowiedzi mesjańskich na osobie Jezusa Chrystusa. W relacjach synoptyków jest On przedstawiony jako zapowiadany Mesjasz.

Jezus sam wyraża przekonanie, że Jego śmierć nie będzie końcem Jego dzieła. Odrzucony, stanie się istotnym elementem nowej, wspanialszej budowli, jaką jest królestwo Boże. Człowiek nie jest w stanie unicestwić zamiarów Bożych. Również ludzie witają Jezusa jako Mesjasza i Króla, który przybywa do Miasta Dawidowego. Jezus jawi się jako Boży Posłaniec przynoszący zbawienie. Cytowane przez ewangelistów słowa Psalmu 118 są zapowiedziami prorockimi. Ich pełna realizacja następuje w osobie Jezusa Chrystusa, który potwierdza swoją mesjańską godność. Teksty z Ps 118,22 n.25 n stanowią zapowiedź Jego ostatecznego tryumfu.